

5.05.2022

Macrons tale kan blive en joker i den danske folkeafstemningen

Europa står ikke stille, mens vi stemmer. Læren fra de øvrige folkeafstemninger er, at andre spørgsmål også bliver en del debatten frem til 1. juni.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

Denne kommentar blev bragt i Jyllands-Posten d. 5. maj 2022.

Det vil langt fra være første gang, men faktisk snarere normen, at det sker. Midt under en dansk folkeafstemning lanceres pludselig en ny beslutning eller nyt initiativ i EU, som bliver lidt af en joker, når danskerne skal sætte deres kryds. I 1992 var det Kommissionsformand Jacques Delors' udtalelser om, at mindre lande risikerede at miste deres kommissær pga. de mange forestående udvidelsesrunder, mens det under euro-afstemningen var sanktionerne over for den nye østrigske regering med Frihedspartiet på ministerholdet.

Et godt bud denne gang, udover en ny dramatisk udvikling på landjorden i Ukraine, er den franske præsident Emmanuel Macrons tale i Strasbourg på mandag. Ikke alene er det Macrons første internationale tale efter valgsejren; talen er også afslutningen på den konference om Europas fremtid, der blev sat i gang for et år siden, men som er blevet fuldstændigt overskygget af corona og Ukraine. Med indspil fra bredt sammensatte borgerpaneler er konferencen nået til den konklusion, at tiden nu er kommet til at nedsætte et nyt såkaldt konvent, der skal se på mulighederne for en ny EU-traktat. Sidst EU nedsatte et konvent var i 2002. Det resulterede i EU's forfatningstraktat, der i første omgang blev stemt ned af den franske og hollandske befolkning tilbage i 2005.

I talen, der afholdes på Europadagen, skal Macron, som EU-formand, give sit bud på, hvad der nu skal ske med konferencens indspil. Da konferencen blev indledt, var der mildest talt ikke den store appetit på traktatændringer. Det var faktisk kun Frankrig, Tyskland, Østrig og Europa-Parlamentet, der overhovedet kunne se formålet med at sætte det store maskineri i gang. Siden er EU imidlertid blevet ramt af det dobbelte chok: corona og krig. Coronakrisen blotlagde et næsten ikke-eksisterende fælles beredskab, og krigen har genoplivet EU's udvidelsesproces. Og kan man virkelig sluse nye lande ind i det eksisterende EU, uden at se på de interne spilleregler?

Det mest sandsynlige er, at Macron vil træde op på talerstolen og plædere for, at EU som minimum bør overveje et nyt konvent. Han vil her kunne læne sig op ad en ny resolution fra Europa-Parlamentet og ikke mindst den tyske regering, der i sit regeringsgrundlag støttede et nyt konvent. I sidste uge vedtog et bredt flertal i Forbundsdagen også en erklæring, hvor man understregede, at nye udvidelser vil kræve øget brug af flertalsafgørelser – et synspunkt, som også Italiens premierminister Draghi netop har støttet.

Nedsættelsen af et nyt konvent, for slet ikke at tale om en traktatændring, er bestemt ikke ensbetydende med, at nye store beslutninger er lige rundt om hjørnet. Som bekendt vil en traktatændring kræve, at alle lande kan tilslutte sig. Lige så klart er, at nogle af de vildere forslag fra konferencen om Europas fremtid ikke har nogen gang på jorden. Hvordan skulle landene f.eks. kunne blive enige om nye transnationale lister, en fælles mindstelønssats eller fælles minimumsstandarder for sundhedspleje?

På den korte bane er det imidlertid ikke pointen. Den er, at den danske regering bliver nødt til at give sit bud på, hvad den mener om Europas fremtid. Kan et nyt konvent give mening, og kan EU f.eks. bekæmpe nye pandemier med den eksisterende værktøjskasser? For slet ikke at tale om at optage nye medlemsstater? Læren fra de øvrige folkeafstemninger er i hvert fald, at spørgsmålene under alle omstændigheder bliver en del debatten frem til 1. juni. Europa står ikke stille, mens vi stemmer.